

Motion till riksdagen 2013/14:Sf278

av **Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (S)**

Föräldraskap – en fråga om jämförbarhet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om en förändring av föräldraförsäkringen.

Motivering

Barnens rätt till båda föräldrarna har fortsatt stor betydelse i debatten om föräldraförsäkringen. Barnen och föräldrarna behöver och har rätt till bra kontakt, det gäller båda föräldrarna. Varje år mäter TCO något som man kallar ”pappaindex”. I år var det den 14:e i raden. TCO:s pappaindex uppdateras årligen och den visar att papporna har ökat sitt uttag av föräldraledighet med 1,9 enheter. Förändringen av index för riket det senaste året är från ett indexvärde på 41,9 år 2011 till 43,8 år 2012. Det är ett mått som visar både hur många pappor som tar ut föräldraledighet och hur många dagar de tar ut. Det är glädjande att indexet har ökat om man jämför 2012 med startåret 1999.

Förra året kom SCB:s tidsanvändningsstudie som pekade i samma riktning. I den kan man se att männen har ändrat sitt beteende och ökat sitt hemarbete med nästan en timme. Den tiden använder de till en tredjedel för att städa och resten till att umgås och leka med barnen. Pappor jobbar nu också lite mindre övertid, så flera saker pekar i rätt riktning. Men trots att det sker en ökning, om än liten, så kommer det ta ungefär 30 år innan vi når ett jämförbart uttag. Och frågan är vad mer vi kan göra för att papporna ska ta ut lika mycket ledighet som mammorna så att indexet blir 100.

Pappornas marginal till mammorna när det gäller uttag av föräldradagar är fortsatt stor, och även om TCO:s pappaindex genom åren visat på en viss förbättring är det långt kvar tills papporna står för hälften av ledigheten. Mer än tre fjärdedelar av alla dagar tas fortfarande ut av mammorna och det finns en grupp män som inte tar ut någon föräldraförsäkring alls.

Fel! Okänt namn på

Allt detta tyder på att en förändring i rätt riktning bör ske och att det är viktigt med politiska styrmedel. Föräldraförsäkringen är en frihetsreform eftersom den handlar om jämlika villkor för hela familjen. Det handlar i grunden om barnens rätt till båda föräldrarna, kvinnornas rätt till en starkare ställning på arbetsmarknaden och männens rätt till familjelivet. Ingen förälder ska känna att de måste avstå från föräldraledigheten för att de inte har råd eller att de upplever att de är sämre än den ena föräldern och inte duger till uppgiften. Föräldraförsäkringens framtida utformning måste ses som en del i ett större jämställdhetsperspektiv och som en frihetsreform och i insikten om att det finns ett utbrett traditionellt könsrollstänkande som präglar debatten om föräldraförsäkringen. Den springande punkten tycks vara att det ses som naturligt att kvinnor ska ta huvudansvar för barn och hem. Vi menar dock att det är ett gammalmodigt könsrollstänkande och det allvarliga i det är att det har stor betydelse för kvinnors och mäns rättigheter, möjligheter och förutsättningar i arbetslivet. På sikt bör man nå en modell i föräldraförsäkringen som bidrar till och möjliggör för båda föräldrarna att dela lika på föräldraledigheten och därmed även ansvaret för barn och hem.

Deltidsarbetets utbredning inom de kvinnodominerade delarna av arbetsmarknaden visar att det används systematiskt utan att kvinnor ges möjlighet till att själva påverka sina arbetstidsmått. Framför allt uppger unga LO-kvinnor att deltidsarbetet är påtvingat och inte något som de frivilligt valt. Unga LO-kvinnor drabbas också mycket hårt av tidsbegränsade anställningar och framför allt av så kallade tim- eller behovsanställningar. Dessa anställningar ger inte kvinnorna samma förutsättningar och möjligheter att dela på föräldraledigheten då det oftast är mannen i familjen som arbetar heltid, vilket också är en viktig aspekt när föräldrarna gör sina val om vem och hur föräldrarna ska ta ut föräldraförsäkringen. Unga kvinnor och män uppger att de vill dela på föräldraledigheten och dela på ansvaret för barnen och hemmet. Kort sagt, att de vill leva mer jämställt. Det som då kanske är mest oroande är att de, utan effektiva verktyg, tvingas och kommer att tvingas in i rådande arbetsmarknads- och samhällsstrukturer.

Politikens roll måste då vara att ge verktyg som möjliggör och ökar förutsättningarna för att de själva ska kunna forma sina liv och våga ta beslut som kan förändra den rådande ordningen. Ett mer jämställt föräldraskap innebär också en större frihet för många kvinnor att satsa på arbetsliv, karriär och löneutveckling. Ett mer jämställt föräldraskap har positiva effekter på såväl relation som trygghet för barnen, det är något som påverkar alla i familjen. En förändring av föräldraförsäkringen skulle vara en av de effektivaste åtgärderna för att skapa jämställda villkor i såväl arbets- som samhällsliv.

Stockholm den 1 oktober 2013

Roza Güclü Hedin (S)

Carin Runeson (S)